

Europe pridonijelo je i njegovo djelo *A short history of literary Croatian* (Kratku povijest hrvatskog književnog jezika) koje je objavljena nešto ranije, 1980. godine u Parizu. Prva njegova knjiga iz tog područja *La langue litteraire croate* (Hrvatski književni jezik) tiskana je još 1972. u Parizu, a prevedena je na švedski 1975. U borbi za afirmaciju hrvatskoga jezika Franolić je neumoran pa u Parizu 1988. objavljuje sociolingvističku studiju *Language policy in Yugoslavia, with special reference to Croatian* (Jezična politika u Jugoslaviji, s posebnim osvrtom na hrvatski jezik). Franolićev znanstveni rad u području kroatistike u egzilu odvijao se usporedno s otporom u Domovini hrvatskih intelektualaca i svekolike hrvatske javnosti jezičnom unitarizmu nametnutom nesrpskim narodima u bivšoj Jugoslaviji. Franolićeve teze vrlo su jasne i jednostavno opisane. „Nema standardnog srpskohrvatskog jezika ni opće srpskohrvatske jezične norme poput standardnog engleskog ili standardnog francuskog jezika, tj. nema standardne varijante jezika koja se koristi u tiskanim djelima, na kojoj se obično predaje u školama, kojom govore obrazovane osobe i koje se koristi

u radio/tv emisijama i drugim sličnim situacijama, tj. varijante koju svi govornici priznaju kao uzor, odnosno jezičnog uzora koji određena zajednica prihvaća kao autoritativni uzor“. S druge strane, hrvatski je standard doista objedinio i objedinjuje sve Hrvate u zajednicu jednog jedinog jezika. Taj kriterij podržava, možda jasnije od svih ostalih, autonomiju hrvatskog standarda. (S. Babić, 1985.)

Uz spomenute studije, brojna su djela Branka Franolića kojima je zadužio našu znanost kao što su Prilog Filipa Vezdina indijskim studijama na zalasku 18. stoljeća u Europi, Hrvatski glagoljički tekstovi u Općem katalogu Britanske knjižnice, Knjige o Hrvatima i Hrvatskoj I., II. i III. u Općem katalogu Britanske knjižnice, Pregled hrvatske bibliografije 1960. – 2003.

Franolić je često nastupao u radijskim i televizijskim emisijama te kao predavač na visokim učilištima, savjetovanjima i kongresima diljem svijeta. Napose je to činio tijekom Domovinskog rata.

Vesna Kukavica

Julije Derossi

**(Trogir, 9. srpnja 1928. –
Zadar, 28. studenoga 2010.)**

ivotni put i sudbina hrvatskoga filologa i književnika Julija Derossija obilježeni su pridjevkom hrvatski, koji je on u nemilim povijesnim prilikama nosio ozbiljno i odgovorno, kako to samo znaju ljudi koji nisu od velikih riječi i gesta nego od velika i samozatajna rada.

Rodio se u Trogiru, u liječničkoj obitelji, koja je za karadževićevske Jugoslavije seljakana od nemila do nedraga, pa je osnovnu

školu polazio u Pakracu (1934. – 1938.), gimnaziju u Daruvaru, Novoj Gradiški i Požezi, gdje je 1947. maturirao. Višu pedagošku školu završio je 1950. u Zagrebu te se odselio u Gospić i otpočeo službovanjem kao gimnazijski profesor. Po završetku studija jugoslavistike 1963. na zagrebačkom Filozofskom fakultetu, dobiva mjesto nastavnika metodike i dječje književnosti u gospićkoj Pedagoškoj akademiji. Aktivan je u kulturnom i političkom životu grada, istražuje ličku književnu, kulturnu i pedagošku povijest, objavljuje prve strukovne prinose (Školske novine, Umjetnost riječi, Mladost, Pedagoški rad), sudjeluje u pokretanju Ličkoga kalendara i

piše u njem, surađuje u Ličkim novinama, a od 1966. tajnik je gospićkoga ogranka Matice hrvatske. Javlja se također u zagrebačkim Matičinim periodicima Hrvatski tjednik i Kritika; u posljednjem mu Vlatko Pavletić tiska raspravu Hrvatski književni jezik u hrvatskim školama (1971., br. 16.), veliku povijesnojezičnu i povijesnopravopisnu sintezu 20. stoljeća u kojoj govori o razlozima zbog kojih hrvatski književni jezik kao nastavni jezik i kao nastavni predmet nije u hrvatskim školama na onom visokom stupnju spoznajnosti i pojavnosti na kojem je to u hrvatskoj jezikoslovnoj znanosti i hrvatskoj književnosti. Poslije sloma Hrvatskoga proljeća u partijskoj sječi tisuća hrvatskih intelektualaca, kulturnih i znanstvenih djelatnika ostaje 1972. bez radnoga mjesta te se seli u Zadar i živi od povremenih poslova, uglavnom kao lektor. Tek 1980. uspijeva dobiti stalni posao u zadarskoj Gradskoj knjižnici, gdje ostaje do umirovljenja 1986. U politički se život vraća uoči sloma Jugoslavije; među prvim je članovima zadarskoga ogranka HDZ-a te zastupnik u Županijskom domu prvoga saziva Hrvatskoga sabora.

Filološki su mu interesi raznorodni, a kreću se u povijesnoj okomici od hrvatskih glagoljaša (Marulić, Senjski zbornik) i Marka Marulića (Marulić, Hrvatski dijalektološki zbornik), preko Bartula Kašića (Čakavska rič, Marulić, Bartol Kašić i Biblija, Pag, 2002.; Lička revija, 400. obljetnica prve hrvatske gramatike Bartola Kašića : zbornik radova, Zadar, 2006.), Stjepana Buzolića (Zadarska revija) i Šime Starčevića (Marulić, Zadarska smotra, Senjski zbornik, Lička revija) do Dragutina Parčića (Zadarska smotra, Portreti hrvatskih jezikoslovaca, Zagreb, 1993., Jezik, Vjenceslava Novaka (Umjetnost riječi), Đure Sudete (Hrvatska revija) i Dobriše Cesarića (Cesarić – I čuh je da doziva zimu, Zagreb, 1966.) te naših suvremenika (Ivan Aralica, Stipe Golac, To-

mislav Braco Kazija, Milena Rakvin-Mišlov, Pavao Despot).

S vrlo jasnim uvidom u razvitak hrvatskoga književnoga jezika kao posebne povijesne pojavnosti u kojoj se mogu dobro pratiti naslojavanja pojedinih razdoblja i prožimanja hrvatskih narječja piše o njegovoj normiranosti u srednjem vijeku, o važnosti Marulićeve prijevodne djelatnosti (Od naslidovanja Isukarstova T. Kempenca; izdanje s transkripcijom priredio u suradnji sa Z. Kulundžićem, Zadar, 1989.) za razvitak hrvatskoga jezika, napose njegova filozofsko-teološkoga nazivlja, te o ključnoj ulozi Bartula Kašića u procesu izgradnje hrvatskoga književnoga jezika. Najveći je Derossijev prinos hrvatskoj filologiji transkripcija Kašićeva prijevoda Svetoga pisma u monumentalnom dvosvezačnom izdanju *Biblia sacra versio Illyrica selecta, seu declaratio Vulgatae editionis Latinae* (Paderborn – München – Wien – Zürich, 1999. – 2000.), koju je načinio u suautorstvu s Petrom Bašićem i suprugom Zlatom Derossi, životnom i strukovnom suputnicom.

S profinjenim smislom za humor reagirao je na nedaće u jugoslavenskom režimu te surađivao u humorističkim listovima *Paradoks* i *Kerempuh*, a istu je crtu sačuvao i u biografskoj knjizi *Čekulade nema – gospićka ljudikanja* (Zagreb, 2007.), svojevrsnom presjeku gospićkih dana, s posebnim obzirom na kulturna i politička događanja. Služio se pseudonimima *Joso Krvavica*, *Josip Ramić*, *Jull*.

Živo je pratio zbivanja u suvremenom hrvatskom kulturnom i političkom životu, bio potpisnikom *Zahtjeva 555 hrvatskih uglednika Vladi RH za neizručenjem generala Ante Gotovine u Haag* (2002.), *Deklaracije o lustraciji* (2007.), *Apela zastupnicima Hrvatskoga sabora protiv brisanja odredbe čl. 141. st. 2. Ustava Republike Hrvatske*, kojim se „zabranjuje pokretanje postupka udruži-

vanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama u kojem bi udruživanje dovelo, ili moglo dovesti do obnavljanja jugoslavenskoga državnog zajedništva, odnosno neke balkanske državne sveze u bilo kojem obliku“ (2010.). Kao član Matice hrvatske s polustoljetnim stažem uputio je 2006. otvoreno prosvjedno pismo Središnjici i predsjedniku Igoru Zidiću zbog priprema raskolničkoga Matičina pravopisa (Jezični put u Novi Sad,

Hrvatsko slovo, 2006.) u trenutku kada Vijeće za normu donosi odluke koje su trebale pravopisno ujediniti javnost i usmjeriti razvitak hrvatskoga pravopisa prema načelima koja jamče njegovu naravnost, stabilnost i povijesnu utemeljenost.

God. 2009. primio je Nagradu grada Zadra za životno djelo.

Nataša Bašić

VIJESTI

Završeno 5. kolo Jezikova natječaja za najbolju novu hrvatsku riječ. Prošlogodišnji natječaj službeno je završen 22. prosinca, na rođendan dr. Ivana Šretera – zaklada koja nosi njegove ime i koja postoji njemu u spomen, Zaklada „Dr. Ivan Šreter“, pokrovitelj je Jezikova natječaja za najbolju novu hrvatsku riječ. Primili smo dvjestotinjak novih riječi, a poslalo nam ih je stotinjak predlagatelja. Točne ćemo podatke imati do Dana hrvatskoga jezika (11. – 17. ožujka 2011.) kada ćemo proglasiti pobjednike i dodijeliti nagrade. Rezultate natječaja objavit ćemo u 2. broju Jezika. Natječaj se nastavlja, prijedloge nam šalžite ili običnom poštom (Bijenička 97, Zagreb) ili e-poštom (jezik@ffos.hr ili jezik@gmail.com). Prednost imaju hrvatske zamjene za anglizme, pojedinac može poslati najviše pet riječi, a riječ ne smije biti zapisana ni u jednom hrvatskom rječniku.

Jezik na Hrčku i Facebooku. Na Hrčak smo postavili 55. godišće Jezika. Hrčkova je stranica posjećena, Jezik se čita i u mrežnom izdanju. Napominjemo da namjerno postavljamo starija Jezikova godišta jer se bojimo da bismo izgubili pretplatnike kada bismo postavljali nove brojeve. Jezikova stranica na Facebooku (Časopis Jezik) ima približno 3000 članova. Postavljamo uglavnom jezične savjete i jezikoslovne vijesti, najavljujemo nove Jezikove brojeve. Članovi

nam postavljaju mnogo pitanja, nastojimo na sve odgovoriti. Ako se na pitanje ne može jasno odgovoriti jer nije normativno opisano, nastojimo odgovoriti ovdje, na Jezikovim papirnim stranicama.

Šokačka rič. U Vinkovcima se 12. i 13. studenoga 2010. održao 8. znanstveni međunarodni skup Šokačka rič 8 u organizaciji Zakuda Vukovarsko-srijemske županije i HAZU – organizacijski su teret uglavnom podnijeli predsjednik Zakuda Andrija Matić i dr. sc. Anica Bilić. Skup je posvećen očuvanju hrvatskih štokavskih govora. Sudjelovalo je dvadesetak znanstvenika iz Hrvatske i Mađarske, a skup se odvijao u sljedećim izlagačkim skupinama: Posavski akut, Slavonski dijalekt s naglaskom na poddijalektima, Slavonski dijalekt u književnosti, Slavonski dijalekt u nastavi, Slavonski dijalekt u medijima. Ovogodišnje su dobitnice nagrade Šokačke riči Sanda Ham i Jasna Matija Sabljo. Na skupu je predstavljen bogati zbornik znanstvenih radova s prošlogodišnjega skupa i knjiga Marije Znike, Podgajački zvon. Kao i svake godine, nastupili su štokavčići, učenici osnovnih škola vinkovačkoga kraja, s bogatim programom na štokavskom slavonskom dijalektu.

Sanda Ham